

Чимала роль у підтримці цього процесу відводиться праву і найважливішій його формі - інформаційному законодавству.

Використані джерела інформації:

1. Костюк К.Н. Страны второго мира в глобализационных процессах// «Глобализация и столкновение идентичностей», сборник материалов Международной интернет-конференции. - Москва 2003.- С. 351
2. Парсонс Т. Американская социология: проблемы и перспективы. М. 1992; Eisenstadt S. A reappraisal of theories of social change and modernization. Berkeley, 1999.; Rostow W. Politics and the Stages of Growth. St. Martin Press, 1971.
3. Smelser N.J. & Swedberg R. (eds.) The Handbook of Economic Sociology. N.Y. 1994; Nettl J.P. and Robertson R. 1968. International Systems and the Modernization of Societies. – London. - 1968.; Goldthorpe J. “Theories of Industrial Society: reflections on the recrudescence of historicism and the future of futurology”. Archives europeennes de sociologie, # 12, 1971; Apter D. Some Conceptual Approaches to the Study of Modernization. - Englewood Cliffs: Prentice Hall. - 1968.
4. Ткачук Ю.В. Глобалізація в сфері політики: інститути та механізми державного впливу / Автореферат дис. на здобуття наук. Ступ. канд. політич. наук, Одес. нац. Юрид. академ, Одеса, 2004.
5. William, S. 2000. D for Diversity. - UNESCO Sources, № 127. - P.3. 31 Формування інформаційного суспільства в ХХІ столітті. / Упоряд. Кузьмін Є.І., Фірсов В.Р. - С-Пб., 2006.-С. 147.
6. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності в умовах інформатизації: організаційно-правові питання теорії й практики / За ред. Р. А. Калюжного, В. О. Шамрая – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – 296 с.
7. Гулемин А.М. Інтеграція інформаційного законодавства в умовах глобалізації / Автореферат дисертації на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук. Спец. 12.00.14, Єкатеринбург, 2008.

Рецензент: Нижник Н.Р., д. юр. н., професор.

УДК: 35

Кушнір М.А. ,
заступник керівника Центра
нормопроектного забезпечення
діяльності Президента України
Національного інституту стратегічних досліджень
кандидат наук з державного управління

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ НАДАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА РЕАЛІЇ УКРАЇНИ

Анотація. В статті висвітлюються сучасні світові організаційно-правові засади надання і отримання зовнішньої технічної для розвитку конкретно взятої країни. Розкриваються потенційні можливості України у використанні такої допомоги.

Аннотация. В статье рассматриваются современные мировые организационно-правовые основы получения и дачи внешней технической помощи для развития

конкретно взятої країни. Раскрываются потенциальные возможности Украины в использовании такой помощи.

Annotation. The article examines the current global institutional and legal foundations of obtaining and giving external technical assistance for the development of a specific country. Opens potential opportunities of Ukraine in the use of such assistance.

Постановка проблеми, мета статті

Сучасна світова фінансова криза засвідчила неспроможність економіки низки світових держав належним чином підтримувати вітчизняний економічний блок який є гарантією самостійності держави. Ця обставина дає нам можливість спостерігати намагання управлінського апарату окремих країн світу щодо збереження не тільки фінансової самостійності, а й державності як юридичного суверенітету.

Разом з тим світ, що глобалізується, розробляє механізми для підтримки таких країн. В межах цього дослідження ми ставимо за мету розгляд організаційно-правових аспектів надання і отримання державою зовнішньої технічної допомоги в контексті вимог сучасного світового законодавства.

Завданнями дослідження є розгляд новітнього світового досвіду і законодавства щодо питань, пов'язаних з наданням і отриманням державами зовнішньої технічної допомоги, та можливостей використання такої допомоги в Україні.

Слід зауважити, що *актуальність* цього дослідження обумовлюється тим, що впровадження проектів міжнародної технічної допомоги сприяє вирішенню тих проблем, які Україна сьогодні не в змозі вирішити самостійно, зменшує навантаження на державний бюджет, сприяє створенню додаткових робочих місць. Світовий досвід, що набуває Україна у межах надання такої допомоги допомагає її сталому соціально-економічному розвитку, прискорює міжнародну інтеграцію.

Аналіз новітніх наукових доробок щодо розв'язання даної проблеми, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Базовими нормативно-правовими документами, що опоряються процедури надання і отримання Україною зовнішньої допомоги, про яку йдеться, є Закон України «Про благодійництво та благодійні організації» від 16 вересня 1997 р. № 531/97-ВР [5] та постанова Кабінету Міністрів України «Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги» [14]. Згідно з цим документом міжнародна технічна допомога - це ресурси та послуги, що відповідно до міжнародних договорів України надаються донорами на безоплатній та безповоротній основі з метою підтримки України. Донорами відповідно до вказаної постанови можуть бути: іноземна держава, уряд та уповноважені урядом іноземної держави органи, іноземний муніципальний орган або міжнародна організація, що надають міжнародну технічну допомогу відповідно до міжнародних договорів України. Міжнародна технічна допомога може залучатись у вигляді будь-якого майна, необхідного для забезпечення виконання завдань проектів (програм), яке

ввозиться або набувається в Україні; робіт і послуг; прав інтелектуальної власності; фінансових ресурсів (грантів) у національній чи іноземній валюті; інших ресурсів, не заборонених законодавством, у тому числі стипендій.

У вітчизняній науковій економічній літературі за останній період привертають увагу кілька досліджень з означеної проблематики.

Так, предметом наукового вивчення Липової Т. В. стали: механізм передачі технічної допомоги країнам з перехідною економікою зі спеціальним акцентом на Україні та роль і ефективність цієї допомоги у процесах економіко-соціальної трансформації країни. У цьому дослідженні класифіковано основні періоди формування системи технічної допомоги в світовій економіці, розкрита сутність поняття „технічна допомога”, визначена роль цієї допомоги у відносинах між країнами з різним рівнем економічного розвитку. Дослідником проведено комплексний аналіз розвитку та використання програм технічної допомоги в країнах Центральної Європи та визначено чотири основні етапи розвитку цих програм; визначено і поділено на дві групи основні фактори підвищення ефективності використання вказаної допомоги в Україні. Автором розроблено фінансову модель обчислення економії коштів держави за рахунок використання ресурсів технічної допомоги і відображено фінансові вигоди користування ресурсами цієї допомоги. Звертають на себе увагу і обґрунтування науковцем необхідності системних змін в управлінні технічною допомогою через забезпечення належного інституційного статусу державної структури управління нею у відповідності з прийнятою стратегією щодо євроінтеграції, а також запропоновані конкретні рекомендації щодо послідовних кроків впровадження змін на інституційному рівні у систему управління технічної допомоги в Україні [10].

Оцінку ефективності вітчизняної стратегії подолання бідності за допомогою сформованих критеріїв її ефективності, аналіз напрямків й інструментів залучення/використання міжнародної фінансової допомоги надано у дисертаційному дослідженні Комар Н.В. У цьому дослідженні обґрунтовано пріоритетність залучення технічної допомоги, встановлено критерії її оптимізації, а також запропоновано шляхи підвищення якості інституційного забезпечення як передумови ефективного використання міжнародної допомоги з метою подолання бідності в Україні [7].

Технічна допомога як складова частина миротворчих операцій ООН та ОБСЄ стала предметом дослідження політичної науки [2].

Проте з точки зору тематики нашого дослідження у наведених вище дослідженнях не розкритими залишились питання правового спрямування щодо забезпечення вітчизняного процесу надання/отримання міжнародної технічної допомоги.

Розгляд проблеми

Загальним підходом, напрацьованим людством з означених вище питань, є Декларація тисячоліття Організації Об'єднаних Націй,

затверджена резолюцією 55/2 Генеральної Асамблеї від 8 вересня 2000 р. Серед фундаментальних цінностей людства цей документ у пункті 6 визначає *свободу* (гарантією чого слугує демократична форма правління, основана на широкій участі і волі народу), *рівність* (жодна зі сторін не повинна бути позбавлена можливості користуватися благами розвитку), *солідарність* (глобальні проблеми повинні вирішуватися при справедливому розподілі витрат і обтяжень відповідно до фундаментальних принципів рівності і соціальної справедливості; ті, хто страждає або перебуває в найменш сприятливому стані, заслуговують допомоги з боку тих, хто перебуває в найбільш сприятливому стані) і *загальний обов'язок* (обов'язок щодо управління глобальними економічним і соціальним розвитком, а також усунення загроз міжнародному миру і безпеці повинен поділятися між народами і здійснюватися на багатосторонній основі), а серед ключових цілей розвитку – розвиток і викорінення жебрацтва (Розділ III) [3].

Прагнучи досягнути ці цілі, міжнародна спільнота визнає необхідність збільшення обсягу і підвищення якості допомоги. У результаті роботи Конференції з питань фінансування з метою розвитку, яка відбулась в 2002 році в Монтереї, були сформульовані глобальні зобов'язання, які закликають усіх партнерів по розвитку прикласти спільні зусилля щодо підвищення ефективності допомоги і в той же час є закликом до дій як для донорів, так і для отримувачів допомоги [11].

Так, зокрема, Монтерейским консенсусом було передбачено, що в сучасному світі розвиток в інтересах усіх передбачає мобілізацію і розширення ефективного використання фінансових ресурсів, а також створення національних і міжнародних економічних умов, необхідних для досягнення узгоджених на міжнародній основі цілей в області розвитку, в тому числі передбачених в Декларації тисячоліття (пункт 3). При цьому досягнення цілей, про які йдеться, потребує створення нових партнерських зв'язків між розвиненими країнами і країнами, що розвиваються. Такі зв'язки повинні базуватися на основі мобілізації внутрішніх ресурсів країн, залученні міжнародних ресурсів, сприянні розвитку міжнародної торгівлі, як двигуна розвитку, активізації міжнародного фінансового і технічного співробітництва, задля розвитку забезпечення фінансування при збереженні прийнятної рівня заборгованості і полегшення тиску зовнішньої заборгованості, а також узгодженості і послідовності функціонування міжнародної валютної, фінансової і торгової систем (пункт 4).

Наслідком участі донорів у сприянні міжнародному розвитку стало те, що починаючи з 2000 року країни, які об'єднались у Комітет сприяння розвитку Організації економічного співробітництва і розвитку, надали офіційну допомогу розвитку на суму біля 420 млрд. доларів США. При цьому чітко відслідковується тенденція щорічного збільшення обсягів допомоги з боку донорів. Так, з 2000 по 2005 рік обсяг такої допомоги виріс із 53 млрд. доларів США до 105 млрд. доларів США за рік [8].

Однак об'єктивні реалії засвідчили, що на початку поточного століття на національному рівні уряди все частіше стали чітко формулювати цілі і визначати цільові показники, пов'язані з діями, які вчинюються в інтересах суспільства, удосконалювати свої бюджетні системи і системи моніторингу, а також залучати все більше широкі верстви населення у процесі обговорення національних пріоритетів і політики. Донори стали намагатися узгоджувати свою допомогу з пріоритетними завданнями країн і «заповнити» відповідні прогалини у конкретних країнах. Однак ув'язка ресурсів і результатів залишалась важким завданням.

Ураховуючи це, у світі став широко використовуватися принцип, відповідно до якого зовнішня допомога надається країнам на підставі досягнутих результатів (показників ефективності управління, здійснення політики та інших проміжних результатів).

Саме з точки зору забезпечення цього принципу 2 березня 2005 року був прийнятий сучасний світовий правовий орієнтир з питань надання і (або) отримання зовнішньої допомоги – Паризька декларація щодо підвищення ефективності зовнішньої допомоги (далі – Декларація) [12], певною точкою відліку в якій є 2010 рік.

Декларація базується на п'яти взаємопов'язаних принципах:

- *керівна роль країни (власність)*: країни, які розвиваються, визначають свої власні стратегії, поліпшують свої інститути і ведуть боротьбу з корупцією;

- *узгодження*: країни-донори надають свою допомогу відповідно до вказаних цілей і використовують місцеві системи;

- *гармонізація*: країни-донори координують свої дії, спрощують процедури і діляться інформацією задля уникнення дублювань;

- *результати (управління для результатів)*: країни, які розвиваються, і донори приділяють особливу увагу отриманню і виміру результатів;

- *взаємна підзвітність*: донори і партнери-країни, які розвиваються, відповідають за результати розвитку.

З точки зору застосування положень Декларації у вітчизняному управлінні слід відмітити, що вона спрямована на:

- посилення ролі національних стратегій розвитку країн і узгодження зовнішньої допомоги з пріоритетами і процедурами країни-партнера;

- зменшення дублювання і раціоналізацію донорської діяльності з метою підвищення ефективності;

- реформування і спрощення донорських політик і процедур шляхом узгодження їх з пріоритетами і процедурами країн-партнерів.

Основна увага Декларації приділена процесам упорядкування відносин щодо надання зовнішньої допомоги на рівні країн-отримувачів допомоги.

Прийнявши цей документ (Декларацію), світова спільнота визначилась і з тим, щоб його виконання постійно перебувало під відповідним контролем. Слід відмітити, що перший раунд моніторингу

виконання принципів Декларації був проведений в 2006 році у багатьох країнах. Результати досліджень продемонстрували, що зусилля ефективності допомоги слід проводити більш інтенсивно для того, щоб досягнути цілей Декларації.

Другий раунд вивчення виконання принципів Декларації проводився в січні-березні 2008 року, висновки якого були висвітлені у вересні 2008 року на Аккрському форумі (Гана). Ці висновки важливі як у науковому, так і практичному сенсі.

В Доповіді щодо співробітництва з метою розвитку, яка була представлена на цьому Форумі, були зроблені такі висновки (в контексті зовнішньої допомоги):

1) прогрес у досягненні 2010 не однаковий як за різними цілями, так і у різних країнах;

2) для досягнення цілей Декларації надзвичайно важливо підвищити прихильність і поліпшити здійснення;

3) прогрес залежить не тільки від широкої участі на всіх рівнях донорів і урядів країни, які розвиваються, але і від повної участі у цьому процесі громадянського суспільства, приватного сектора та інших груп;

4) існують нові виклики у сфері зовнішньої допомоги, зокрема необхідність підвищення якості моніторингу і оцінки.

Форум Аккри сформував Програму дій Аккри (4 вересня 2008 року), в якій містяться ключові напрямки, що потребують найшвидшого поліпшення [1]. Програма закликає до фундаментального перегляду відносин між країнами-партнерами і донорами зі зверненням особливої уваги на:

-першочергове використання систем країн-партнерів під час надання допомоги;

-підвищення передбачуваності і прозорості допомоги, щоб дозволити партнерам краще планувати свій бюджет і виконувати стратегії розвитку;

-загальне визначення умов, на яких надається допомога, донорами за участю країн-партнерів на основі їх власних планів розвитку (основоположна зміна);

-досягнення явного і істотного прогресу у використанні допомоги;

-скорочення фрагментації допомоги (коли допомога надходить дуже малими частинами із великої кількості джерел) шляхом поліпшення розподілу праці всередині країни і між країнами.

Крім того, вказана вище Доповідь визначає п'ять уроків того, як Декларація може використовуватись для просування більш широких цілей розвитку:

Урок 1: активне залучення бідних жінок і чоловіків зміцнює володіння і підзвітність для результатів розвитку. Такий підхід означає участь в політичних і стратегічних дискусіях такої широкої спільноти, як тільки можливо.

Урок 2: підхід до прав людини, заснований на результатах, може поліпшити послуги для всіх громадян. Громадяни можуть тільки виграти від розвитку, якщо їх стан і потреби є правильно зрозумілими.

Урок 3: загальні стратегії допомоги можуть використовуватися більш ефективно для просування пріоритетів розвитку. Донори можуть допомогти у просуванні прав людини.

Урок 4: слова повинні приводити до дій. Не дивлячись на наявність великої кількості політичних заяв про розвиток, самих їх недостатньо. Потрібні добре розроблені межі бюджету і моніторингу, партнерств на рівні спільнот, захист громадянського суспільства і побудова потенціалу із допомоги по перетворенню добрих намірів в дії та ефект.

Урок 5: гармонізована підтримка донорів може допомогти відновити потенціал в уразливих ситуаціях.

Ще одним видом допомоги, яка може надаватися з боку світової спільноти, є допомога Європейського Союзу. Така допомога, що надається країнам, які не є державами-членами ЄС (інша назва – треті країни), носить назву зовнішньої. Ця допомога надається через певні інструменти. Нині така допомога ЄС складає 10 % від офіційної допомоги розвитку, а разом з допомогою його держав-членів її обсяг досягає 55 % [6]. Офіційна допомога розвитку включає у себе міжнародну технічну допомогу, гуманітарну допомогу, а також кредити і погашення заборгованості на пільгових умовах відповідним країнам (які розвиваються або країнам з перехідною економікою) іноземними державами або міжнародними організаціями (донорами) для успішного здійснення соціально-економічних перетворень у цих країнах.

Слід зауважити, що ЄС є великим міжнародним донором зовнішньої допомоги, а серед партнерів ЄС значиться більш 160 держав, територій і регіональних організацій. При цьому більш ніж дві третини зовнішньої допомоги ЄС надає на безкоштовній основі.

Протягом 1991 – 2006 бюджетних років Європейським Союзом надано Україні технічну допомогу на загальну суму близько 1,7 млрд. євро. Відповідно до процедур Європейської Комісії розпочаті проекти програми Тасіс ще будуть продовжені до 2013 року [4].

Дев'ять інструментів зовнішньої допомоги ЄС, які діють із 1 січня 2007 року по 31 грудня 2013 року, географічно орієнтовані, тобто призначені для різних географічних регіонів світу:

1) Інструмент вступу (ІВ) - для країн-кандидатів і країн-потенційних кандидатів на вступ до ЄС;

2) Інструмент економічної співпраці (ІЕС) – для співробітництва з економічно розвиненими країнами;

3) Європейський інструмент сусідства і партнерства (ЄІСП) – для країн і близько розташованих територій (Азербайджан, Алжир, Білорусія, Вірменія, Єгипет, Грузія, Ізраїль, Йорданія, Ліван, Лівія, Марокко, Молдова, Палестинська автономія, Росія, Сирія, Туніс і Україна);

4) Інструмент співпраці у сфері розвитку (ІСР) – для тих країн, які не беруть участь в ЄІДП та ІВ;

5) Інструмент співпраці у сфері ядерної безпеки (ІСЯБ) – для надання допомоги у підтримці ядерної безпеки у третіх країнах;

6) Інструмент стабільності (ІС) – для попередження і реагування на кризові ситуації в третіх країнах, включаючи наукові дослідження через Міжнародний науково-технічний центр;

7) Інструмент макро-фінансового сприяння (ІМФС) – для стабілізації фінансової ситуації і встановлення ринкової економіки в третіх країнах;

8) Інструмент гуманітарної допомоги (ІГП) – для надання гуманітарної допомоги людям у третіх країнах, які стали жертвами катастроф і військових конфліктів;

9) Інструмент у сфері демократії і прав людини (ІДПЛ) – для підтримки громадянського суспільства.

Всі інструменти зовнішньої допомоги ЄС, про які йдеться вище, працюють на основі регламентів, за єдиними правилами, незалежно від місця їх реалізації, базуються на довгострокових стратегіях, багаторічних програмах і щорічних планах дій. При цьому слід відмітити, що інструменти зовнішньої допомоги ЄС можуть використовувати як публічні органи влади, так і некомерційні організації.

Яскравим прикладом забезпечення реалізації вищевказаних інструментів є Регламент Європейського Парламенту та Ради ЄС від 24.10.2006 № 1638/2006 (вступив у дію у листопаді 2006 року), який встановлює основні засади та принципи щодо застосування ЄІСП. Метою цього інструменту визначено поширення співпраці і економічної інтеграції між Європейським Союзом і країнами-партнерами; надання сприяння у виконанні договорів про партнерство та співробітництво, угод про співпрацю, а також інших існуючих і майбутніх договорів; підтримка зусиль країн-партнерів, спрямованих на впровадження управління та забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку.

Реалізація ЄІСП розрахована на 2007-2013 роки. Бюджет ЄІСП - **11 млрд. 181 млн. євро**, з яких 95% - це програми, що зорієнтовані на підтримку окремих країн та групи країн, 5% - програми прикордонного співробітництва.

Допомога в рамках ЄІСП може надаватися на підтримку заходів в 29 сферах співробітництва. Пріоритетність сфер співробітництва визначається на базі двосторонніх стратегічних документів (таких як: угоди про партнерство та співробітництво).

ЄІСП має допоміжний характер до відповідних національних, регіональних або місцевих стратегій, і передбачає співфінансування допомоги ЄС державами, які отримують цю підтримку.

Допомога в рамках ЄІСП надаватиметься у вигляді цільових адміністративних заходів; інвестицій; підтримки в отриманні пільгових кредитів Європейського інвестиційного банку та інших фінансових установ ЄС; секторальної та загальнобюджетної допомоги; безвідсоткових

позик, спрямованих на захист навколишнього середовища; технічної допомоги тощо.

Для України доступні такі складові ЄІСП:

- **Національна програма**, з бюджетом на 2007-2010 роки **492 млн. євро**, спрямована на підтримку:

- демократичного розвитку та належного державного управління;
- регуляторних реформ та розвитку адміністративного потенціалу;
- підтримка розвитку інфраструктури;

- **Східна регіональна програма**, з бюджетом на 2007-2010 роки в **223,5 млн. євро**, спрямована на розвиток мереж, охорону навколишнього природного середовища та лісокористування, міграційний та прикордонний менеджмент, протидію проявам транскордонної злочинності, співробітництво в митній сфері, міжлюдські контакти та інформаційна підтримка, ліквідацію протипіхотних мін, надлишків вибухових речовин і тактичних озброєнь. Окрім України поширюється на Білорусь, Молдову, Росію, Грузію, Вірменію, Азербайджан;

- **Міжрегіональна програма**, з бюджетом на 2007-2010 роки в **260,6 млн. євро**, спрямована на сприяння:

- реформам через надання порад та експертиз з боку інституцій ЄС;
- розвитку вищої освіти та обміну студентами;
- співробітництву між “регіональними акторами” країн – партнерів та країн – членів ЄС;
- стратегічному співробітництву між Російською Федерацією та ЄС;

- **Програми прикордонного співробітництва** з бюджетами на 2007 – 2013 роки:

- Україна – Польща – Білорусь - **186,201 млн. євро**;
- Україна – Румунія – Молдова - **126,618 млн. євро**;
- Україна – Угорщина – Словаччина – Румунія - **68,638 млн. євро**;
- Чорне море - **17,306 млн. євро** [4].

Однак, з точки зору забезпечення демократичних процесів гласності, у вітчизняному просторі за означеною проблематикою проблемною залишаються участь громадськості в питаннях доступу до інформації щодо зовнішньої допомоги. Це твердження базується на таких міркуваннях. Оскільки принципи демократичного суспільства й Декларація передбачають прозорість у діяльності органів влади, то про угоди, які укладаються у сфері зовнішньої допомоги, повинне знати суспільство. Донори приймають на себе зобов'язання відкритого надання документів із вказівкою їх додатків із тих або інших напрямків. Про такі угоди повинно знати суспільство (перед усім тієї країни, яка отримує допомогу). Уряди країн також обіцяють працювати прозоро, здійснювати моніторинг засобів, які надходять від донорів, і надавати звіти. Такі звіти надаються, але тільки донорам. Про це не знає громадськість, не говорить преса з різних причин.

Звіти ж донорів, які містяться на веб-сайтах, важкі для завантаження. Крім того, без знань офіційних домовленостей щодо надання допомоги їх важко зрозуміти фахівцю, а непрофесіонали взагалі залишаються за

межами цього процесу. Таким чином, громадськість не володіє ситуацією, котра пов'язана із зовнішньою допомогою.

А громадськість повинна знати, що із ресурсів, які виділяються донорами як допомога, більша частина витрачається самими донорами на своїх експертів або найманих працівників із західних країн. Якщо, припустимо, проект розрахований на 2 мільйони умовних одиниць, то лише 20-30%, відповідно бюджету, йде на реалізацію самого проекту, інші 70-80% йдуть на оплату послуг іноземних тренерів, їх добових, за західними стандартами, транспортними витратами і оренди житла у готелях. Можливим варіантом зовнішньої допомоги з боку донорів є надання ними технічної допомоги у вигляді майна. А загальна цифра витрат за проектом зовнішньої допомоги буде складати все ті ж 2 мільйони, що і буде відображено у звітності донорів [9]. Інакше кажучи, донори за рахунок такої допомоги досягають кількох цілей: вирішують особисті питання (наприклад, працевлаштування своїх фахівців і т.д.) та забезпечують власні зовнішньоіміджеві характеристики перед країнами, що розвиваються.

Цю обставину слід урахувувати у питаннях нормативного урегулювання процесу надання та отримання допомоги, про яку йдеться. Тим більше, що проблемою належного правового забезпечення процесу отримання міжнародної технічної допомоги у вітчизняному просторі залишається також і відсутність у законодавчому полі держави відповідного закону. Як вже відзначалось, на сьогодні питання отримання і використання міжнародної технічної допомоги урегульовані на рівні постанови Кабінету Міністрів України [14]. Окремі спроби унормувати ці питання на більш вищому юридичному рівні [13; 15; 16; 17; 18] поки що, на жаль, не знайшли свого логічного завершення у законодавстві.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямку

Світові організаційно-правові основи надання зовнішньої допомоги передбачають принципи, цілі ті інструменти її надання. До числа вказаних основ входять Декларація тисячоліття ООН, Паризька декларація щодо підвищення ефективності зовнішньої допомоги, Аккрська програма дій, інструменти зовнішньої допомоги, яка надається Європейським Союзом. Однак ефективне використання цієї допомоги країною, яка її отримує, залежить від вимог, які висуваються донорами при її наданні і обумовлені у відповідних угодах, та від результатів внутрішнього державного процесу застосування. Зважений, розмірений рух обох учасників зовнішньої допомоги (як донорів, так і її отримувачів) у напрямку розширення участі громадськості, бізнес-асоціацій, неурядових організацій в процесах підготовки, отримання і використання такої допомоги, складають один із основних принципів її ефективного використання. Перспективними науковими дослідженнями у цьому напрямку є безпосередній аналіз зовнішньої допомоги, яку отримує Україна у контексті цього дослідження, її використання, вивчення напрямків існуючого і перспективного

співробітництва нашої держави у згаданому напрямі, розробка і прийняття відповідних актів законодавства та інше.

Використані джерела інформації:

1. Аккрская Програма дійствий. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://siteresources.worldbank.org/ACCRAEXT/Resources/4700790-1217425866038/AAA_Russian.pdf
2. Вдовенко В. М. Політика нейтралітету і позаблоковості в сучасній архітектурі європейської безпеки: Автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.04 [Електронний ресурс] / В.М. Вдовенко; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2006. — 22 с. — укр.
3. Декларация тысячелетия Организации Объединенных Наций. Утверждена резолюцией 55/2 Генеральной Ассамблеи от 8 сентября 2000 года. Электронный ресурс. – Режим доступа <http://www.un.org/russian/document/declarat/summitdecl.htm>
4. Допомога ЄС в рамках Європейського інструменту сусідства та партнерства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article%3fart_id=223355899&cat_id=223355723
5. Закон України «Про благодійництво та благодійні організації» від 16 вересня 1997 р. № 531/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - № 46. - Ст. 292.
6. Инструменты внешней помощи Европейского Союза на 2007-2013 г.г. Электронный ресурс. – Режим доступа : http://cu4eu.net/_DOC/Flyers/Flyer_03.pdf
7. Комар Н. В. Міжнародна економічна допомога в процесі реалізації стратегії подолання бідності в Україні: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.02 [Електронний ресурс] / Н.В. Комар; Терноп. нац. екон. ун-т. — Т., 2008. — 20 с. — укр.
8. Концепция участия Российской Федерации в содействии международному развитию [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.mid.ru/nsosndoc.nsf/4e5fa867101effb4432569fa003a705a/432569fa003a249cc32572ab002ac4dd?OpenDocument>
9. Куда уходят гранты? Электронный ресурс. – Режим доступа : <http://www.journalist.kg/?pid=173&nid=285>
10. Липова Т. В. Роль технічної допомоги в ринкових перетвореннях країн з перехідною економікою: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.05.01 [Електронний ресурс] / Т.В. Липова; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2006. — 19 с. — укр.
11. Монтеррейский консенсус Международной конференции по финансированию развития. Принят Международной конференцией по финансированию развития 18-22 марта 2002 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.un.org/russian/document/declarat/monterrey.htm>
12. Паризька Декларація щодо підвищення ефективності зовнішньої допомоги від 02 бер. 2005 р. Дата приєднання України: 19 квіт. 2007 р. // Офіційний вісник України. – 2007. - № 31. – Ст. 1247.
13. Постанова Верховної Ради від 30 черв. 1999 р. № 779-XIV «Про проект Закону України про міжнародну технічну допомогу» // Офіційний вісник України. – 1999. – № 27. – Ст. 1283.
14. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 лют. 2002 р. № 153 «Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги» // Офіційний вісник України. – 2002. – № 8. – Ст. 340.

15. Проект Закону України «Про міжнародну технічну допомогу», реєстрац. № 2040 від 12 груд. 2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=27828.
16. Проект Закону України «Про міжнародну технічну допомогу», реєстрац. № 2651 від 17 січ. 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=14040.
17. Проект Закону України «Про міжнародну технічну допомогу», реєстрац. № 3317 від 02 черв. 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=6145.
18. Про міжнародну технічну допомогу : Указ Президента України від 01 черв. 1999 р. № 596/99 «Про міжнародну технічну допомогу» // Офіційний вісник України . – 1999. – № 22. – Ст. 991.

Рецензент: Біла С.О., д. держ. упр., професор.

УДК 330.341:330.322

Любимов В.І.,
к.е.н., Чернігівський державний
технологічний університет

НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОГО ВПЛИВУ НА ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНУ СКЛАДОВУ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Анотація. Згруповано регулюючий вплив держави за напрямками виходячи з того, як саме держава впливає на перешкоди, які виникають на шляху здійснення господарюючими суб'єктами інноваційних інвестицій. Проаналізовано світову практику щодо цілеспрямованої підтримки державою рівня та інтенсивності інноваційно-інвестиційної діяльності.

Аннотация. Сгруппировано регулирующее влияние государства за направлениями исходя из того, как именно государство влияет на препятствия, которые возникают на пути осуществления хозяйствующими субъектами инновационных инвестиций. Проанализирована мировая практика относительно целеустремленной поддержки государством уровня и интенсивности инновационно-инвестиционной деятельности.

Annotation. The regulative influencing of the state is grouped after directions coming that from how exactly the state influences on the obstacles which arise up on the way of realization by the being in charge subjects of innovative investments. World practice is analysed in relation to purposeful support by the state of level and intensity of innovative-investment activity.

Постановка проблеми.

Позитивний досвід розвинутих країн світу демонструє високу ефективність державної моделі інноваційного розвитку та інноваційної стратегії уряду. У цих країнах протягом ХХ ст. було проведено цілеспрямовану інноваційно-інвестиційну політику, яка постійно перебуває під впливом державного протекціонізму.